

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО БЕЗПЕКИ ЖИТТЯ І ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

¹Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Вступ

Підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей, особливості професійного становлення були предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, функціонування суб'єкта в межах соціономічних професій та розширення спектру його ролей вивчали А. Л. Журавльов, В. Г. Зазикін, О. М. Занковський, Б. Б. Косов, Р. Л. Кричевський, К. Левін, Н. В. Ревенко, Ф. Тейлор, Ф. Фідлер, R. Haus, T. Mitchell, H. Minzberg, R. J. Mocker, E. H. Schein, R. Tannenbaum, W. H. Schidt та інші. Професійні деструкції й професійні деформації особистості представників соціономічних професій (керівників, менеджерів, обслуговуючого персоналу, робітників правоохоронних органів і соціальних служб, педагогів, медичних працівників тощо) досліджували С. П. Безносів, В. Г. Зазикін, Е. Ф. Зеєр, Г. К. Маркова, В. Е. Орел, С. Maslach, S. Jackson та інші. Зміни змісту й сенсу праці протягом життя людини, зміни в особистісних цінностях фахівців соціономічного профілю були темою досліджень таких вчених і практиків, як: О. А. Казакова, В. М. Марков, Ф. Льютенс, К. Девіс, Ю. В. Сінягін, В. О. Толочек, Е. Frieling, К. Н. Sonntag, F. Herzberg, V. Mausner, V. B. Snyderman, R. Robbins.

Формування різноманітних особистісних та професійних якостей у процесі підготовки групи фахівців соціономічних спеціальностей досліджувались у контексті формування: професійної культури проектної діяльності (Т. В. Васильєва, І. М. Нікішина, О. В. Проніна); емоційного інтелекту (О. О. Чіркїна); просоціальної мотивації (Т. І. Брессо); полікультурної компетенції (А. В. Скріпкіна, О. В. Горін); конфліктологічної культури (Т. Р. Браніцька).

У наукових дослідженнях, які здійснено вітчизняними та зарубіжними науковцями, порушуються проблеми щодо для вивчення безпеки життя й професійної діяльності, розглядаються різні вікові категорії тих, хто навчається, безліч методичних підходів щодо підготовки молоді до безпечної життєдіяльності. Однак підготовка до безпеки життя й професійної діяльності майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей залишилася поза увагою дослідників.

Результати дослідження

Поняття «підготовка» у тлумачних словниках української та російської мови визначається як створення умов будь-ким для успішного виконання чого-небудь; накопичення будь-ким достатнього запасу теоретичних знань, практичних навичок, які необхідні для чого-небудь. Іншим визначенням підкреслюється, що підготовка – це формування й збагачення настанов, знань і вмінь, необхідних індивіду для адекватного виконання специфічних завдань [1, 2].

Для визначення результатів процесу підготовки фахівців використовуються поняття «підготовленість» «готовність» або «компетентність» (Д. М. Бодненко, Л. В. Вейланде, П. П. Горкуненко, С. П. Гришак, О. Е. Жосан, О. В. Кобилянський, Т. І. Койчева, З. Н. Курлянд, Л. І. Йовенко, О. І. Літківа, С. Б. Літвінчук, Г. І. Лук'яненко, Н. Мацкевич, О. Я. Межирицький, Л. Г. Настенко, З. Ф. Підручна, Т. Ю. Подобєдова, Г. І. Розумна, С. І. Савчук, О. І. Федоренко, Н. Я. Яремчук та інші).

Інші фахівці результатом підготовки вважають «формування культури», зокрема: О. П. Матенок складовою професійної підготовки майбутніх економістів вважає формування «екологічної культури»; метою дослідження О. В. Діденко, О. О. Рембач було формування «культури професійного спілкування» під час процесу підготовки у вишах. Так, Л. М. Горіна [3] та О. В. Кобилянський [4] акцентують, що зростає попит суспільства на професіоналів, які володіють

культурою безпеки життєдіяльності. В їх дослідженнях формування означеного феномена здійснюється у педагогічній системі підготовки людини у сфері безпеки життєдіяльності.

Формування культури безпеки життєдіяльності досліджували при підготовці студентів технічного вишу Л. О. Моссоуліна, С. Е. Косинкіна; студентів туристичного вишу – Т. В. Зирянова; бакалаврів у сфері захисту навколишнього середовища – Г. В. Казьміна, майбутніх менеджерів – О. В. Балашов. Підготовка студентів у закладах професійної освіти та формування в них культури безпеки було предметом дослідження Т. В. Суворової. Велика кількість досліджень щодо підготовки майбутніх фахівців, студентів різних спеціальностей, майбутніх учителів демонструє, що результатом такої підготовки можуть бути «компетентність», «готовність», «підготовленість», «культура».

Будь-яка підготовка має свою мету. У нашому дослідженні такою метою є безпека життя й професійної діяльності, яка набуває статусу соціально-педагогічної проблеми. Жодна держава не уникла драматичних подій, які несли за собою небезпеки, горе, негаразди. Тільки у ХХ столітті – це дві світові війни, загибель «Титаніка», Бхопал, Чорнобильська катастрофа, Хіросіма і Нагасакі. ХХІ століття – це 11 вересня 2001 року у США, «Норд-Ост» у Росії; розтікання нафти в Мексиканській затоці, аварії на залізницях, автошляхах, аміакопроводах, авіакатастрофи тощо.

Причинами нещасних випадків, загибелі людей стають не лише надзвичайні явища природи, а й необережність та необачливість самої людини. Життєвий досвід показує, що завдати людині шкоди може будь-яка діяльність на виробництві, на відпочинку, під час розваг і навчання. Джерелом небезпеки є як побутові прилади, хімія, автомобілі, тобто все, що забезпечує комфортне життя, так і стихійні лиха й техногенні катастрофи, війни та міжособові конфлікти тощо. Ще одна група небезпек створюється власне людиною – це небезпеки, які виникають унаслідок безпорадного й безвідповідального використання створених нею об'єктів: водосховищ, гребель, теплових та атомних електростанцій, машин і механізмів, небезпечних речовин, різного роду випромінювань (зокрема, радіоактивних), мікроорганізмів тощо.

Сучасна людина, яка безвідповідально та байдуже ставиться до своєї життєдіяльності, спричиняє зростання кількості небезпечних ситуацій різного характеру – техногенного, соціального, військового тощо – і непередбачуваних наслідків під час стихійних лих та природних катаклізмів. Водночас нехтування правилами охорони праці та безпеки у повсякденній, виробничій діяльності та побуті призводить до загроз нормального існування та життєдіяльності людини. Зважаючи на це, рівень підготовки мешканців планети Земля загалом і кожної людини зокрема до безпеки життя і професійної діяльності набуває статусу соціальної та педагогічно значущої проблеми.

Аналіз понять «безпека», «безпека життєдіяльності», «професійна діяльність» дозволяє нам під «безпекою життя і професійної діяльності» розуміти такий стан, який об'єднує захищеність особистості як у повсякденній діяльності (безпека у побуті, у довіллі, на дорозі, у соціумі, при надзвичайних ситуаціях тощо), так і під час професійної діяльності: основи техніки безпеки на робочому місці (електро-, пожежо- і вибохонебезпеки, виробничі чинники, норми, правила, стандарти тощо) та особливості діяльності майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей (ризики професійної діяльності, ризики взаємодії «людина–людина», само- і взаємодопомога тощо).

Зміст підготовки до безпеки життя й професійної діяльності визначається освітньо-кваліфікаційними характеристиками, освітньо-професійними програмами та робочими навчальними програмами з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», що відображають особливості підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей.

Соціономічні (ті, що допомагають) професії (від лат. *society* – суспільство) – це професії, які в процесі діяльності ґрунтуються на спілкуванні типу «людина–людина». Людина або група людей для представників соціономічних спеціальностей є не соціальним середовищем виробничої сфери, а предметом професійної діяльності. Згідно з таким твердженням, соціономічні професії асоціюються з вивченням і поясненням соціальних стосунків, соціального розвитку суспільства, впливом на соціальні процеси на різних рівнях соціальної взаємодії [5]. Саме тому доечним вважаємо визначення Л. Буркової: соціономічні професії – «це професії, що вирішують професійні завдання, пов'язані з соціальними стосунками в суспільстві, зміст яких зосереджено на їх розвитку, регуляції, дослідженні соціальних закономірностей і тенденцій, збереженні, трансформації історично визначених і прийнятих у суспільстві форм культури й традицій на всіх рівнях соціальної взаємодії ... психолог, педагог, соціальний педагог, соціальний працівник, журналіст, політолог, со-

ціолог, юридичні професії» [6, с. 72]. Вживання словосполучення «соціономічні спеціальності» чи «соціономічні професії» не змінює загального змісту ідеї професій соціономічного профілю. Якщо звернутись до тлумачного словника російської мови С. Ожегова [7], знаходимо, що «спеціальність» те ж саме, що і «професія». Тому нами використовувались обидва словосполучення залежно від контексту та стилістики тексту.

Серед соціономічних професій існують ті, які завжди актуальні: це спеціальності з напруженими і складними умовами праці, високою плинністю кадрів і т. д. [8, с. 186]. Професії типу «людина–людина» відрізняють особливості умов, засобів, предмета й продукту праці. Діяльність у професіях соціономічних типу орієнтована на інших людей (або їх групи), які володіють власною активністю та оцінкою, можуть сприяти (або протидіяти) діям суб'єкта праці. Віднести професію до групи соціономічних дозволяють такі критерії: мета діяльності (наприклад, виховання, управління, контроль, оцінювання, обслуговування); засоби діяльності (невербальні і вербальні форми, безпосередні та опосередковані контакти); умови праці (соціально-психологічні, режимно-гігієнічні й техніко-економічні), а також функції, які здійснюються працівником.

Соціономічні професії характеризуються відсутністю єдиних і жорстких вимог до процесу професійної діяльності і до продукту праці. Водночас до представників таких професій застосовуються високі психологічні, професійні, особистісні вимоги, відповідно до того, що об'єктом праці є інші люди [9, с. 204]. Професії соціономічного типу припускають також і особливий тип взаємодії – «поведінку допомоги». На думку К. Роджерса, «допомагаючими» варто називати відносини, у яких одна зі сторін має намір надавати допомогу іншій стороні в розвитку, особистісному зростанні, в умінні ладити з іншими людьми та створенні комфортних умов для існування [10, 11]. Допмагаюча діяльність стає професією, коли суб'єкт допомагаючої діяльності не лише здійснює цілеспрямовані дії відносно до того, кому він допомагає, а й водночас усвідомлено застосовує спеціальні знання, уміння та навички для реалізації допомагаючих технологій [12].

О. П. Корабліна досліджувала теоретичні й прикладні аспекти допомагаючих професій [13, с. 104]. Вона зазначає, що допомагаюча діяльність спрямована на підтримку людини у складних, критичних моментах її життєдіяльності та застосовується для активізації в ній внутрішнього психічного потенціалу, у передачі інформаційних, матеріальних та інших ресурсів, необхідних у кризових і проблемних ситуаціях. Власне допомога, здійснювана через допомагаючу діяльність, може розглядатися в кількох аспектах (професійному і не професійному), а також на різних рівнях (духовному, душевному, емоційному, інтелектуальному, соціальному, юридичному, фізичному й матеріальному).

В. П. Ісаєв акцентує, що професійна діяльність фахівців соціономічних професій – це діяльність, під час якої професійні компетенції усвідомлено використовуються фахівцем (при безпосередній взаємодії з людиною, що звернулася по допомогу), з метою надання фізичної, соціальної та психологічної допомоги тому, хто її потребував, для поліпшення якості його життєдіяльності [9]. Більшість дослідників проблем ефективної професійної діяльності фахівців соціономічних професій звертають увагу на наявність певних спеціальних здібностей щодо такого виду діяльності. О. П. Єрмолаєва зазначає, що для соціономів «важливі як гласні, формалізовані етичні норми, так і негласні, неформальні, незафіксовані в документах, але реально існуючі і пропонувані професіоналу його оточенням» [14].

У результаті аналізу специфіки соціального об'єкта й предмета діяльності, а також відмінностей у здійснюваних людиною функціях підтверджено, що клас соціономічних професій є неоднорідним і містить різні типи професій, що висувають до людини різні психологічні вимоги [15]. Так, специфічні особливості професії психолога полягають у тому, що до його особистості висуваються певні вимоги, оскільки рівень і якість професійної майстерності, успішність професійної діяльності психолога переважно визначаються не лише рівнем володіння психологічними знаннями, а й залежать від особливостей розвитку його особистості. Майбутні психологи відрізняються схильністю до емпатії, щирі та емоційні у спілкуванні, уміють поєднувати прямотинність і тактовність. Серед цінностей називають активне життя, життєву мудрість та досвід, цікаву роботу, постійний розвиток і творчість. Важливим мотивом вибору професії психолога є прагнення до самовдосконалення, самореалізації. Значну роль відіграє можливість розв'язати за допомогою професії особисті проблеми. Рішення про вибір професії приймається самостійно та без сумнівів. Планується робота за фахом.

Провідним мотивом вибору професії педагога є прагнення до нового й невідомого. Майбутнім педагогам властива обережність, розважливність та консервативність. Педагогічна діяльність – це діяльність специфічна, головною особливістю якої є те, що основним предметом праці тут є особистість іншої людини. Тому педагогічна професія належить до широкого класу професій соціономічного типу. Проте педагогічна діяльність відрізняється своєю специфічністю навіть і всередині цього виду професій, тому що в центрі цієї діяльності особистість, яка лише формується. А ця особистість особливо чутлива до різних соціальних впливів, зокрема, і до професійно-педагогічних.

Т. Браніцька визначила індивідуально-психологічні особливості та соціальні умови професійного самовизначення майбутніх фахівців допомагаючих професій соціономічного типу в контексті їхніх спеціальностей. Так, для майбутніх соціальних працівників важливі громадські контакти; у спілкуванні – вони динамічні і експресивні, відрізняються критичністю мислення, терпимістю до невизначеності, спрямованістю на владу. Значущою цінністю є активне, діяльне життя, а мотивом вибору професії – прагнення розвивати свої сили й здібності [15].

Соціальна робота як вид професійної діяльності вимагає від фахівця особливих знань, умінь і навичок, а також особистісних якостей, без яких здійснення соціальної допомоги практично неможливе. Серед значущих якостей можна виділити такі, як: гуманістична спрямованість особистості, особиста й соціальна відповідальність, загострене почуття добра й справедливості, почуття власної гідності та поваги до гідності іншої людини, терпимість, ввічливість, порядність, емпатійність, готовність зрозуміти інших та прийти до них на допомогу, емоційна стійкість, адекватна самооцінка, рівня домагань і соціальної адаптованості.

Професійна діяльність соціального працівника, незалежно від різновиду виконуваної роботи, належить до групи професій з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я й життя окремих людей, груп населення й суспільства загалом. Постійні стресові ситуації, у які потрапляє соціальний працівник під час складної соціальної взаємодії з клієнтом, постійне проникнення у зміст соціальних проблем клієнта, особиста незахищеність та інші морально-психологічні чинники негативно впливають на здоров'я соціального працівника [15].

Діяльність фахівця соціономічної професії спрямована на досягнення таких суспільних ідеалів, як: добробут, здоров'я, високий рівень життя, розвиток особистості, здобуття освіти [8]. Небезпеки сьогодення, сучасні ризики та потреба у захисті зазначених суспільних ідеалів підкреслює, що, крім усіх загальних схильностей і професійно значущих якостей, для успішної діяльності представників соціономічних професій є потреба та необхідність у наявності культури безпечної життєдіяльності.

Лише у вищих навчальних закладах, які готують фахівців різних соціономічних спеціальностей, є можливість об'єднати опанування основи гуманітарних, природничих, соціальних, точних наук у процесі підготовки до безпеки життя й професійної діяльності на основі формування культури безпечної життєдіяльності.

На наш думку, підготовка до безпеки життя й професійної діяльності є складним процесом, який мають забезпечувати дві окремі моделі підготовки: до безпеки життя й до безпеки професійної діяльності (рис. 1).

Системний підхід у нашому дослідженні забезпечує моделювання та умови реалізації процесу підготовки до безпеки життя й професійної діяльності як цілісного, багатофункціонального, динамічного процесу підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності. Здійснюється така підготовка на основі формування культури безпечної життєдіяльності, що є системоутворюючою якістю. Тому результатом підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей, на наш погляд, є сформованість культури безпечної життєдіяльності як феномен, що об'єднує норми поведінки й діяльності людини в єдину систему, будується на ціннісній основі пріоритету життя й здоров'я особистості.

Отже, підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності на основі формування культури безпечної життєдіяльності нами буде розумітись як значущий і необхідний для суспільства компонент професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей.

Рисунок 1 – Підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності

Цілісна й системна підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя та професійної діяльності є безперервним, керованим процесом формування:

- соціально-імперативного компонента культури безпечної життєдіяльності, що дозволяє досягти необхідного рівня знань, які відображають безпеку життя й професійної діяльності;
- діяльнісно-оперативного компонента, що містить високий рівень практичних умінь і навичок безпечної життєдіяльності й професійної діяльності щодо мінімізації повсякденних і професійних ризиків, передбачення та профілактики надзвичайних ситуацій тощо;
- особистісно-ціннісного компонента, що характеризується особистісним прагненням до безпеки життя й професійної діяльності, толерантністю до невизначеності, визнанням безпечної життєдіяльності як основи суспільства, креативною варіативністю до запобігання небезпек, ціннісним ставленням до життя власного та довколишніх, надбаннями щодо професійного самовдосконалення тощо;
- і, як результат, високого рівня сформованості культури безпечної життєдіяльності.

Висновки

Проведений аналіз підтверджує, що незважаючи на широкий спектр досліджуваних напрямів, проблема підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності на основі формування культури безпечної життєдіяльності майже не вивчалася, що негативно позначається на якості підготовки таких фахівців, потребує ретельного вивчення та методологічного обґрунтування. Поширення соціономічних професій спонукає детальніше розглянути таку проблему. Цілеспрямована робота в напрямку культури безпечної життєдіяльності зумовить розвиток сталого та безпечного суспільства в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник української мови : в 11 томах [Електронний ресурс]. – Том 6. – 1975. – С. 417. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/pidghotovka>.
2. Толковый словарь русского языка : в 4-х томах / Под ред. Д. Н. Ушакова. – М. : Гос. ин-т «Сов. энцикл.» ОГИЗ; Гос. изд-во иностр. и нац. слов. – 1935–1940.
3. Горина Л. Н. Многоуровневая педагогическая система формирования культуры безопасности жизнедеятельности человека на основе изо- и гомоморфизма: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08 / Лариса Николаевна Горина. – Тольятти, 2002 – 443 с.
4. Кобилянський О. В. Теоретико-методичні основи навчання безпеки життєдіяльності студентів економічних спеціальностей

спеціальностей у вищих навчальних закладах : [монографія] / Кобилянський О. В. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 590 с.

5. Корчова О. М. Риторична компетентність як складник професійної підготовки соціальних педагогів [Електронний ресурс] / О. М. Корчова // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. – 2013. – Вип. 22. – С. 23–28. – (Сер. : Педагогічні науки). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2013_22_6.

6. Буркова Л. В. Визначення класу соціономічних професій / Л. В. Буркова // Практична психологія та соціальна робота. – № 7. – 2010. – С. 68–73.

7. Ожегов С. И. Словарь русского языка / Ожегов С. И. / Под ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведовой. – [18-е изд., стереотип.]. – М. : Русский язык, 1986. – 797 с.

8. Сорокоумова С. Н. Специфика профессиональной деятельности специалистов помогающих профессий / С. Н. Сорокоумова, В. П. Исаев // Педагогическое образование в России. – 2013. – № 4 – С. 186–190.

9. Исаев В. П. Психологические особенности будущей профессиональной деятельности специалистов социологического профиля / В. П. Исаев // МНКО. Мир науки, культуры, образования. – 2013. – № 4(41). – С. 203–206.

10. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс. – М. : Издательская группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 497 с.

11. Социологические профессии («Человек–Человек») [Электронный ресурс] // Атлас профессий. – Режим доступа : <http://www.rabota-enisey.ru/atlas/human-human>.

12. Чиркина Е. А. Содержание учебного предмета как условие профессионально-личностного становления специалиста в сфере помогающих профессий / Е. А. Чиркина // Вектор науки Тольяттинского гос. ун-та. – Тольятти : Изд-во ТГУ, 2012. – Вып. 1(8). – С. 318–321. – (Серия: Психология. Педагогика).

13. Кораблина Е. П. Помощь и помогающие / Е. П. Кораблина, Л. А. Колчанова // Вестник Балтийской педагогической академии. – 2002. – Вып. 43. – С. 143–145.

14. Ермолаева Е. П. Профессиональная идентичность и маргинализм: концепция и реальность / Е. П. Ермолаева // Психологический журнал. – 2001. – № 4. – С. 22.

15. Браніцька Т. Р. Загальна характеристика фахівця соціономічної професії [Електронний ресурс] / Т. Р. Браніцька // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 6. – С. 25–28. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_6_7.

REFERENCES

1. Slovnyk ukrainskoi movy : v 11 tomakh [Elektronnyi resurs]. – Tom 6. – 1975. – S. 417. – Rezhym dostupu : <http://sum.in.ua/s/pidghotovka>.

2. Tolkovyyi slovar russkogo yazyka : v 4-h tomah / Pod red. D. N. Ushakova. – M. : Gos. in-t «Sov. entsykl.»; OGIZ; Gos. izd-vo inostr. i nats. slov. – 1935–1940.

3. Gorina L. N. Mnogourovnevaya pedagogicheskaya sistema formirovaniya kul'tury bezopasnosti zhiznedeyatel'nosti cheloveka na osnovе izo- j gomomorfizma: dis. ... d-ra ped. nauk : 13.00.08 / Larisa Nikolaevna Gorina. – Tolyatti, 2002 – 443 s.

4. Kobylianskiy O. V. Teoretyko-metodychni osnovy navchannia bezpeky zhyttiedialnosti studentiv ekonomichnykh spetsialnostei u vyshchyykh navchalnykh zakladakh : [monohrafiia] / Kobylianskiy O. V. – Vinnytsia : VNTU, 2012. – 590 s.

5. Korchova O. M. Rytorychna kompetentnist yak skladnyk profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pedahohiv [Elektronnyi resurs] / O. M. Korchova // Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. – 2013. – Vyp. 22. – S. 23–28. – (Ser. : Pedahohichni nauky). – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2013_22_6.

6. Burkova L. V. Vyznachennia klasu sotsionomichnykh profesii / L. V. Burkova // Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota. – № 7. – 2010. – S. 68–73.

7. Ozhegov S. I. Slovar russkogo yazyka / Ozhegov S. I. / Pod red. chl.-korr. AN SSSR N. Yu. Shvedovoy. – [18-e izd., stereotip.]. – M. : Russkiy yazyk, 1986. – 797 s.

8. Sorokoumova S. N. Spetsifika professionalnoy deyatel'nosti spetsialistov pomagayuschih professiy / S. N. Sorokoumova, V. P. Isaev // Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii. – 2013. – № 4 – S. 186–190.

9. Isaev V. P. Psihologicheskie osobennosti budushey professionalnoy deyatel'nosti spetsialistov sotsionomicheskogo profilya / V. P. Isaev // MNKO. Mir nauki, kul'turyi, obrazovaniya. – 2013. – № 4(41). – S. 203–206.

10. Rodzhers K. Vzglyad na psihoterapiyu. Stanovlenie cheloveka / K. Rodzhers. – M. : Izdatelskaya gruppa «Progress», «Univers», 1994. – 497 s.

11. Sotsionomicheskie professii («Chelovek–Chelovek») [Elektronnyi resurs] // Atlas professiy. – Rezhim dostupa : <http://www.rabota-enisey.ru/atlas/human-human>.

12. Chirkina E. A. Soderzhanie uchebnogo predmeta kak uslovie professionalno-lichnostnogo stanovleniya spetsialista v sfere pomagayuschih professiy / E. A. Chirkina // Vektor nauki Tolyattinskogo gos. un-ta. – Tolyatti : Izd-vo TGU, 2012. – Vyip. 1(8). – S. 318–321. – (Seriya: Psihologiya. Pedagogika).

13. Korablina E. P. Pomosch i pomagayuschie / E. P. Korablina, L. A. Kolchanova // Vestnik Baltiyskoy pedagogicheskoy akademii. – 2002. – Vyip. 43. – S. 143–145.

14. Ermolaeva E. P. Professionalnaya identichnost i marginalizm: kontseptsiya i realnost / E. P. Ermolaeva // Psihologicheskij zhurnal. – 2001. – № 4. – S. 22.

15. Branitska T. R. Zahalna kharakterystyka fakhivtsia sotsionomichnoi profesii [Elektronnyi resurs] / T. R. Branitska // Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu «Ukraina». – 2012. – № 6. – S. 25–28. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_6_7.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО БЕЗПЕКИ ЖИТТЯ І ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

¹Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Актуалізовано соціально-педагогічні передумови вивчення проблеми підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності.

Мета роботи – визначити соціально-педагогічні передумови підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності та обґрунтувати доцільність такої підготовки на основі формування культури безпечної життєдіяльності.

Проаналізовано стан проблеми підготовки майбутніх фахівців соціономічних профілю в науково-педагогічних дослідженнях, виявлено нестачу досліджень про безпеку життя й професійної діяльності. Висвітлено особистісні якості майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей та особливості їхньої підготовки до безпеки життя й професійної діяльності. Наведено структуру такої підготовки, запропоновано компоненти культури безпечної життєдіяльності як результат підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя й професійної діяльності.

Розширення соціального попиту на фахівців соціономічних спеціальностей спонукає до досліджень методологічних і методичних проблем підготовки таких фахівців до безпеки життя й професійної діяльності.

Ключові слова: соціономічні спеціальності, безпека життя й професійної діяльності, підготовка, культура безпечної життєдіяльності.

Гвоздій Світлана Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: medicinabjd@gmail.com, завідувач кафедри медичних знань та безпеки життєдіяльності.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеса.

S. P. Gvozdii¹

TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS OF SOCIONOMIC SPECIALTIES TO THE SAFETY OF LIFE AND PROFESSIONAL ACTIVITY AS A SOCIO-PEDAGOGICAL PROBLEM

¹Odessa I. I. Mechnikov National University

There have been updated the socio-pedagogical conditions of studying the problem of training of future specialists of sociology specialties to the safety of life and professional activity.

The research object of the paper is training of future specialists of sociology specialties to the safety of life and professional activity.

The purpose of work is determining the socio-pedagogical conditions of preparation of future specialists of sociology specialties to the safety of life and professional activity and justifying the feasibility of such training on the basis of creating the culture of safe life and activity.

The state of the problem of training of future specialists of sociology profile in the scientific-pedagogical research revealed a lack of research on their safety of life and professional activity. There have been shown the personal qualities of future specialists of sociology specialties and characteristics training for the safety of life and professional activity. There has been proposed the structure of the training, components of safe life and activity culture as a result of training of future specialists of sociology specialties to the safety of life and professional activities have been offered in the paper.

Extending social demand for professionals of sociology specialties encourages the research of methodological and methodical problems of training specialists to secure the life and profession.

Keywords: sociology specialty, safety of life and professional activity, training, culture of safe life and activity.

Gvozdii Svitlana P. – Cand. Sc. (Education), Assistant Professor, e-mail: medicinabjd@gmail.com, Head of the Chair of Medical Sciences and Safety of Life and Activity.

Odessa I. I. Mechnikov National University, Ukraine, Odessa.

С. П. Гвоздий¹

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ К БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНИ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

¹Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

Актуализированы социально-педагогические предпосылки изучения проблемы подготовки будущих специалистов социэкономических специальностей к безопасности жизни и профессиональной деятельности.

Объект исследования – подготовка будущих специалистов социэкономических специальностей к безопасности жизни и профессиональной деятельности.

Цель работы – определить социально-педагогические предпосылки подготовки будущих специалистов социэкономических специальностей к безопасности жизни и профессиональной деятельности и обосновать целесообразность такой подготовки на основе формирования культуры безопасной жизнедеятельности.

Проанализированы проблемы подготовки будущих специалистов социэкономического профиля в научно-педагогических исследованиях, выявлен недостаток исследований о безопасности жизни и профессиональной деятельности. Освещены личностные качества будущих специалистов социэкономических специальностей и особенности их подготовки к безопасности жизни и профессиональной деятельности. Приведена структура такой подготовки, предложены компоненты культуры безопасной жизнедеятельности как результата подготовки будущих специалистов социэкономических специальностей к безопасности жизни и профессиональной деятельности.

Расширение социального спроса на специалистов социэкономических специальностей побуждает к исследованиям методологических и методических проблем подготовки таких специалистов к безопасной жизни и профессиональной деятельности.

Ключевые слова: социэкономические специальности, безопасность жизни и профессиональной деятельности, подготовка, культура безопасной жизнедеятельности.

Гвоздий Светлана Петровна – кандидат педагогических наук, доцент, e-mail: medicinabjd@gmail.com, заведующая кафедрой медицинских знаний и безопасности жизнедеятельности.

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова, Одесса.